

ГАДААДЫН ЗАРИМ ОРНЫ АЛБАН ЖУРМЫН ДААТГАЛЫН ТӨРӨЛ, ХЭЛБЭР БА ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН

Харьцуулсан судалгаа

Судалгааны код: СТ-18/217

АГУУЛГА

ГАДААДЫН ЗАРИМ
ОРНЫ АЛБАН
ЖУРМЫН
ДААТГАЛЫН ТӨРӨЛ,
ХЭЛБЭР БА ЭРХ
ЗҮЙН ОРЧИН

- БНСУ
- Япон
- ХБНГУ
- Бүгд Найрамдах
Азербайжан Улс
- Бүгд Найрамдах
Македон Улс

ХАВСРАЛТ

Ашигласан материал

Судалгааны хураангуй

Даатгалын харилцаа гэдэг нь гэрээний үндсэн дээр нэг талаас даатгуулагч өөрийн эд хөрөнгө, ашиг сонирхлоо аюул, эрсдэлийн улмаас учирч болзошгүй хохирлыг нөхөн төлүүлэх баталгаатай байх үүднээс тохиролцсон болзлоор урьдчилан даатгуулж, түүний төлөө зохих хураамж төлөх, нөгөө талаас даатгагч нь даатгуулагчид учирч болох хохирлыг бүрэн буюу хэсэгчлэн төлөх үүрэг хүлээж, эрх эдлэх харилцаа юм.

Даатгал нь албан журмын (заавал даатгал) болон сайн дурын даатгал хэмээх үндсэн 2 төрөлтэй байхаас гадна хугацааны хувьд ердийн (1 жил хүртэлх хугацаатай) болон урт хугацааны (1 жилээс дээш хугацаатай) даатгал гэж ангилагдана.

Судалгааны хүрээнд авч үзсэн дээрх 5 орны туршлагаас үзэхэд эдгээр улс орнуудын албан журмын даатгалд тэтгэвэр тэтгэмжийн даатгал, эрүүл мэндийн даатгал, халамжийн даатгал, үйлдвэрлэлийн ослын даатгал, ажилгүйдлийн даатгал, тээврийн хэрэгслийн хариуцлагын даатгал, ажил мэргэжлийн хариуцлагын даатгал, гэнэтийн ослын хариуцлагын даатгал гэх мэт төрлүүдийг нийтлэг хамруулсан байна.

Тухайлсан орнуудын хувьд авч үзвэл:

ХБНГУ-д гуравдагч этгээдийг хамгаалах зорилготой даатгалын төрөл болох тээврийн хэрэгслийн даатгал, ажил мэргэжлийн болон анчны хариуцлагын даатгалуудыг албан журмын даатгалд тооцдог. Мөн Хөдөлмөрийн ослын эсрэг даатгалын хуулиар Ажил мэргэжлийн хоршоодыг заавал даатгалд хамруулж, энэхүү хамгаалалтыг төрөөс албадан хэрэгжүүлэхээр зохицуулсан.

БНСУ-д албан журмын даатгал нь дараах төрөлтэй. Үүнд:

- Тэтгэвэр, тэтгэмжийн даатгал;
- Эрүүл мэндийн даатгал;
- Урт хугацааны халамжийн даатгал;
- Үйлдвэрийн ослын нөхөн олговрын даатгал;
- Ажилгүйдлийн даатгал;
- Тээврийн хэрэгслийн албан журмын даатгал.

Эрх зүйн орчны хувьд албан журмын даатгалын эдгээр төрлүүдийг нийтлэг зохицуулсан хууль, эрх зүйн акт байхгүй бөгөөд даатгалын төрөл тус бүрийг бие даасан хуулиар зохицуулж байна.

Японд албан журмын даатгал нь дараах 4 төрөлтэй. Үүнд:

- Тээврийн хэрэгслийн даатгал;
- Хувь хүний даатгал;
- Нийтийн хариуцлагын даатгал;
- Барилга болон эд хөрөнгийн даатгал орно.

Эрх зүйн орчны хувьд албан журмын даатгалын харилцааг тусгайлан зохицуулсан хууль байхгүй ч гэсэн даатгалын ерөнхий харилцааг дараах хуулиудаар зохицуулдаг байна. Үүнд:

- Даатгалын тухай хууль;

- Даатгалын гэрээний тухай хууль;
- Даатгалын бизнесийн тухай хууль.

Бүгд Найрамдах Азербайжан Улсад албан журмын даатгалын харилцааг *Бүгд Найрамдах Азербайжан Улсын Албан журмын даатгалын тухай хуулиар (Law of the Azerbaijan Republic on Compulsory insurances)* зохицуулдаг. Өөрөөр хэлбэл, албан журмын даатгалын бие даасан хуультай орон юм. Уг хуульд тодорхойлсноор албан журмаар даатгуулах дараах даатгалын төрлүүд байна. Үүнд:

- Үл хөдлөх хөрөнгийн албан журмын даатгал;
- Үл хөдлөх хөрөнгө ашиглахтай холбоотой гуравдагч этгээдийг хамгаалах хариуцлагын албан журмын даатгал;
- Авто тээврийн хэрэгслийн гуравдагч этгээдийг хамгаалах хариуцлагын албан журмын даатгал;
- Зорчигчийн гэнэтийн ослын албан журмын даатгал;
- Хөдөлмөрийн осол болон мэргэжлээс шалтгаалах өвчний улмаас хөдөлмөрийн чадвар алдалтын албан журмын даатгал;
- Олон улсын зам тээврийн Ногоон картын даатгалын систем зэрэг болно.

Түүнчлэн тусгайлсан хуулиар зохицуулагддаг албан журмын даатгалын төрлүүд байна. Тухайлбал, аудиторын мэргэжлийн хариуцлагын албан журмын даатгал, нийгмийн даатгал, эрүүл мэндийн даатгал гэх мэт.

Эдгээрээс гадна төрийн тусгай албан хаагчдад зориулсан дараах албан журмын даатгалын төрлүүд байх ба энэ нь тусгайлсан хуулиар зохицуулагдана. Үүнд:

- Шүүх болон хууль сахиулах байгууллагын албан хаагчдын төрийн тусгай албан журмын даатгал;
- Цэргийн албан хаагчийн төрийн тусгай албан журмын даатгал;
- Гадаад оронд суугаа дипломат ажилтнууд болон гадаад орны байгууллагад ажилладаг ажилтнуудын албан журмын даатгал зэрэг болно.

Бүгд Найрамдах Македон Улсад албан журмын даатгалыг дараах хуулиудаар зохицуулж байна. Үүнд:

- Даатгалын тухай хууль;
- Замын хөдөлгөөний (албан журмын) даатгалын тухай хууль;
- Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хууль;
- Бүрэн санхүүжилттэй тэтгэврийн (заавал) даатгалын сангийн тухай хуулиудаар.

Мөн түүнчлэн “Даатгалын тухай” ерөнхий хуульд заасан дараах албан журмын даатгалын төрлүүд байна. Үүнд:

- Нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчигчдын даатгал;
- Моторт тээврийн хэрэгсэл эзэмшигчийн гуравдагч этгээдэд учруулсан хохирлын хариуцлагын даатгал;
- Агаарын хөлөг эзэмшигчийн гуравдагч этгээдэд учруулсан хохирлын хариуцлагын даатгал;
- Хөдөлгүүрт завь, хөлөг онгоц эзэмшигчийн гуравдагч этгээдэд учруулсан хохирлын хариуцлагын даатгал;
- Төмөр замын тээврийн хэрэгсэл эзэмшигчийн (галт тэрэг, трамвай) гуравдагч этгээдэд учруулсан хохирлын хариуцлагын даатгал гэх мэт.

Мөн эрүүл мэндийн даатгал, замын хөдөлгөөний даатгал, бүрэн санхүүжилттэй тэтгэврийн (заавал) даатгал зэрэг зарим даатгалын төрлүүдийг тусгайлсан хуулиар зохицуулсан байна.

Улаанбаатар
2018 он